

N:o 253.

Af herrar **C. H. Wallentin** och **C. J. Ödman**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående lån af statsmedel för beredande af tillfälle för arbetare att på landsbygden förvärfva egna hem.

Uti Kungl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande Riksdag angående lån af statsmedel för beredande af tillfälle för arbetare att på landsbygden förvärfva egna hem förutsättes, att låneunderstöd af medel, som anvisas till beredande af egnahemslån, skulle utgå endast för bildande af sådant hem, där innehafvaren ägde såväl jordområdet som därå uppförda byggnader. Såsom säkerhet för erhållet lån skulle understödsgifvaren ställa första inteckning i lägenheten hos det hushållningssällskap, den förening eller den arbetsgifvare, som i första hand af statsverket beviljats lån för utlämnande af låneunderstöd till egna hems bildande.

Äfven om man i början vid tillämpning af detta nya slag af understöd anser sig böra gå försiktigt till väga, så att lånen endast utlämnas i sådana fall, att man har anledning antaga att de skola blifva väl använda, så är det å andra sidan af vikt, att rätten till ifrågavarande statsunderstöd bygges från början på den principen, att ej någon af de hufvudgrupper af arbetare inom landet, som behöfva detsamma, blifver därifrån utestängd.

Därest låneunderstödet emellertid begränsas till ofvan angifna fall, skulle en stor del af Bohusläns idoga fiskarebefolkning vid förvärf af egna hem icke komma i åtnjutande af ifrågavarande lånemedel, nämligen alla de som bygga å kungl. och Hvitfeldtska Stipendii-Inrättningens fiskelägen äfvensom å sådana kronans holmar och skär i skärgården, som äro upplåtna till fiskarebefolkningens nyttjande, såsom Gullholmen, Brunskär med flere.

Den utredning, som på Riksdagens begäran år 1897 verkställdes angående fiskarebefolkningens i Göteborgs och Bohus län bostadsförhållanden,

utvisade, bland annat, att å mark, som tillhörde kungl. och Hvitfeldtska Stipendii-Inrättningen, funnos af fiskare uppförda 1,197 boningshus och 630 sjöbodas samt å kronans mark 726 boningshus och 251 sjöbodas, och som bebyggandet af sådana tomter alltjämt fortskrider, samt Stipendii-Inrättningen äger betydande områden vid saltsjön, måste det för fiskare i Bohuslän vara af största vikt att på andra villkor än här ofvan nämnts få komma i åtnjutande af låneunderstöd. Därtill kommer, att i de flesta fall hinder möter att å enskildes hemman förvärfva fri och egen tomt i skärgården, alldenstund de områden, som gå ned till saltsjön, ofta äro samfälligheter, hvilkas samtliga delägare merendels vägra att upplåta tomt med äganderätt.

Angående de å kungl. och Hvitfeldtska Stipendii-Inrättningens fastigheter belägna fiskelägen är stadgad i 21 § af kungl. instruktionen för förvaltningen af inrättningen den 2 juni 1876 följande:

»Äganderätt till hus, som blifvit med vederbörligt tillstånd uppfördt å skärgårdstomt, medför dispositionsrätt till tomten mot skyldighet att utgöra därför bestämd grundlega och öfriga afgifter; dock bör anmälan om öfverlåtelse af sådant hus ske hos ombudsmannen af den som äganderätten förvärfvat.

Den kuratorerna tillkommande rättighet att upplåta öde skärgårdstomter eller strandsittareplatser äga kuratorerna när de för godt finna uppdraga åt ombudsmannen;»

och i § 22:

»Besittningsrätten till de § 21 omförmälda lägenheter jämte de därå befintliga byggnader kan tagas i mät och exekutivt försäljas.»

De som verkställde ofvan anmärkta utredning anförde bland annat:

»Äganderätt till hus, som blifvit med vederbörligt tillstånd uppfördt å en Stipendii-Inrättningens skärgårdstomt medför, såsom här ofvan nämnts, jämväl dispositionsrätt till tomten. Hvarje sådan husägare har således till tomten ständig och oinskränkt besittningsrätt; och med hänsigt till det sätt och den ordning, afgift för tomten bestämmes, kan han för all framtid vara viss på, att någon oskäligt hög sådan icke kommer att utkrävas. Hans ställning med afseende på trygghet till hus och hem torde sålunda vara i det närmaste lika god som om han vore ägare af tomten.

För honom brister dock den förmånen att kunna genom inteckning i hans byggnader bereda säkerhet för medel, som han för utöfvande af sin näring eller eljest kan behöfva upplåna.»

De villkor, hvarunder stipendieinrättningens mark sålunda upplåtes,

gälla faktiskt i hufvudsak äfven för den nyttjanderätt, hvarunder kronans förenämnda holmar och skär få af fiskarebefolkningen besittas.

Just af denna anledningen synes den fiskarebefolkning, som bygger under dylika förhållanden, vara i än högre grad än den som förvärfvar grunden med full äganderätt i behof af låneunderstöd; och då in-teckningssäkerhet ej kan åstadkommas, synes billighet kräfva, att en fiskare mot ställande af borgen, som af t. ex. vederbörande hushållnings-sällskap pröfvas, erhåller lån, när han styrker sig hafva förvärfvat dispo-sitionsrätt till dylik tomt och ämna bebygga densamma; och hvad sålunda sagts om bohuslänska fiskarebefolkningen gäller äfven om andra arbetare, som slå sig ned i trakten, såsom stenhuggare m. fl. Huruvida till äfven-tyrs äfven å andra orter förhållandena äro sådana, att en arbetare ej kan förvärfva eget hem annat än under stadgad åborätt, känna vi icke.

På grund af hvad sålunda anförts få vi hemställa,

att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts pro-
position n:o 92 rörande låneunderstöd för bildande af
egna hem måtte besluta den ändring i de föreslagna
lånevillkoren för bostadslägenheter, att understöd må
lämnas äfven till den, som endast har stadgad åborätt
till tomten, och att i sådant fall annan säkerhet än
in-teckning må godkännas.

Stockholm den 9 april 1904.

Carl J. Ödman.

C. Wallentin.

I motionens syfte instämma:

C. T. Lind.

Oscar N. Olsson.

E. A. Trana.

K. G. Karlsson.

Oskar Berg.

Julius Centerwall.

K. Killander.

C. Hj. Setterberg.

Melcher Lyckholm.

Joh. Larsson.

Herman Andersson.

David Bergström.

Sixten Neiglick.

Carl Lindhagen.